

BECHSTEINS VLEERMUIZEN IN OVERIJSSSEL

Daniël Tuitert, René Janssen & Kamiel Spoelstra

Bij inventarisatie van de landgoederen rond Ommen vloog er een Bechsteins vleermuis rond. Dit is niet alleen een nieuwe locatie voor deze soort, maar ook een bijzondere zomerwaarneming. De Bechsteins vleermuis *Myotis bechsteinii* is in Nederland een zeldzame verschijning. Tot 1998 zagen we deze typisch bosbewonende vleermuissoort niet buiten Zuid-Limburg. Ook in Limburg gaat het vooral om incidentele waarnemingen van overwinterende dieren. In 1998 kwam hier verandering in door de vondst van de eerste overwinterende Bechsteins vleermuis in Overijssel. En dat zou niet de laatste zijn.

Overwinteraars

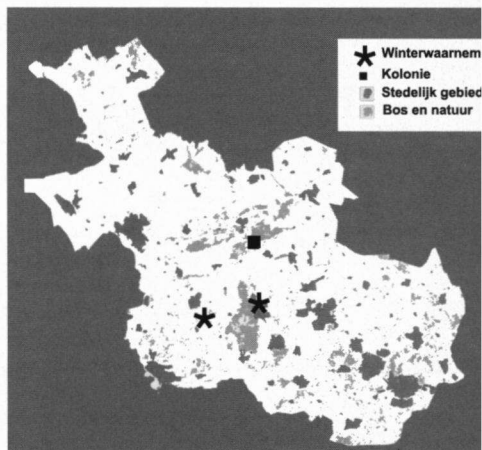
Tijdens de jaarlijkse controle van de ijskelder op landgoed Schoonheeten, in de buurt van Raalte (Overijssel), werd in de winter van 1998/1999 voor het eerst een overwinterende Bechsteins vleermuis waargenomen. De winter daarop bleek er weer een Bechsteins vleermuis te zitten. De waarnemers gingen er op dat moment vanuit dat het hier een incidenteel geval betrof.

In de winter van 2000/2001 bleken op landgoed Schoonheeten twee Bechsteins vleermuizen in de ijskelder te overwinteren. Het volgende jaar leverde zelfs een tweede, nieuwe vindplaats op: een oude ruïne kelder in Eversberg, in de buurt van Nijverdal. De locaties liggen hemelsbreed ongeveer twintig kilometer uit elkaar. Na de vondst van dit derde dier rees het vermoeden dat er in Overijssel een kolonie van deze soort aanwezig zou zijn. Dit was reden om in de zomerperiode op de landgoederen rond de winterverblijven intensief naar Bechsteins vleermuizen te gaan zoeken.

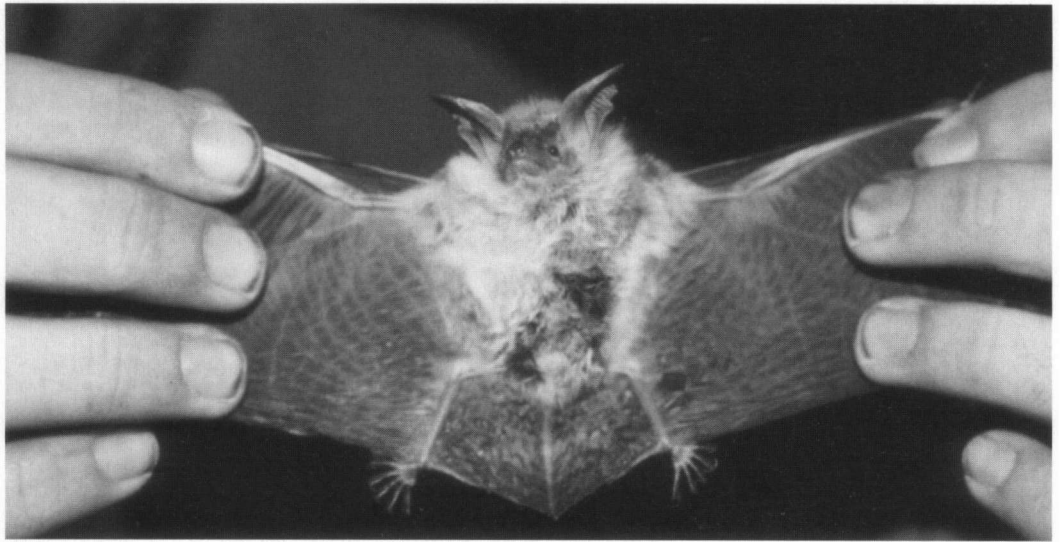
Vangst vrouwtje

Om meer te weten te komen over de verspreiding van de Bechsteins vleermuis besloot de Veldwerkgroep van de VZZ om in 2003 het mistnetweekend in Overijssel te houden. Eind september stelden we voor vleermuizen mistnetten

op bij zestien verschillende winterverblijven. Op de tweede avond was het raak: in een laan, vlak voor de ijskelder op landgoed Eerde in Ommen, vloog een Bechsteins vleermuis, op nog geen meter boven de grond, in een van de netten. Het was een volwassen vrouwtje. Opmerkelijk was dat er verschillende gaten in de vlieghuid zaten en dat beide oren door vorst waren aangetast. Ook waren er in de vlieghuid, naast de gewrichten van de onderarm en de knieën, slijtplekken

Figuur 1. Waarnemingen van Bechsteins vleermuizen in Overijssel.

zichtbaar, mogelijk veroorzaakt door het kruipen over de grond of langs boomstammen. Bij Bechsteins vleermuizen zijn dit bekende jachtstrategieën.

Kraamkolonies?

De Bechsteins vleermuis heeft een betrekkelijk kleine ‘homerange’. Uit zender- en ringonderzoek blijkt namelijk, dat Bechsteins vleermuizen zich in de zomer ophouden in kleine kolonies binnen een straal van enkele tientallen kilometers van hun winterverblijf. De grootste afstand die is vastgesteld tussen zomer- en winterverblijf, bedraagt 39 kilometer. Het bestaan van een of meer zomerkolonies van deze soort in Overijssel is dan ook aannemelijk. Intensiever onderzoek in geschikte bosgebieden in Overijssel, en misschien in Gelderland, geeft ons de komende jaren hopelijk meer duidelijkheid over het voorkomen van deze, voor Nederland zeldzame vleermuissoort.

Het vrouwtje Bechsteins vleermuis dat op landgoed Eerde werd gevangen.
Foto: Arno Damen

Literatuur:

Bode, A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger, 1999. De Zoogdieren van Overijssel. Waanders Uitgevers, Zwolle.
Haensel, J., 1978. Winterkwartierwchsel bei einer Bechsteinfledermaus *Myotis bechsteini*. *Nyctalus*, (Neue Folge) 1: 53-54.
Lina, P.H.C., 1990. Het voorkomen van Bechsteins vleermuis *Myotis bechsteini* in Nederland. *Lutra*, 33: 170-182.
Schlapp, G., 1990. Populationsdichte und Habitatsprüche der Bechsteinfledermaus *Myotis bechsteini* im Steigerwald (Forstamt Ebrach). *Myotis*, 28: 39-58.

Daniël Tuitert, René Janssen & Kamiel Spoelstra

Vindplaats	jaar	aantal	omschrijving
Schoonheeten, ijskelder	1998/1999	1	overwinteraar
Schoonheeten, ijskelder	1999/2000	1	overwinteraar
Schoonheeten, ijskelder	2000/2001	2	overwinteraars
Schoonheeten, ijskelder	2001/2002	2	overwinteraars
Eversberg, ruïnekelder	2001/2002	1	overwinteraar
Eerde, landgoed	2003	1	gevangen in september voor overwinteringsverblijf

Tabel 1: Tot nu toe is in de provincie Overijssel zes keer een Bechsteins vleermuis gesignaleerd.